32004L0080

L 261/15 EUROOPA LIIDU TEATAJA 6.8.2004

NÕUKOGU DIREKTIIV 2004/80/EÜ, 29. aprill 2004, mis käsitleb kuriteoohvritele hüvitise maksmist

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 308,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ([1])

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust, ([2])

võttes arvesse Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust ([3])

ning arvestades järgmist:

(1) Euroopa Ühenduse üks eesmärke on isikute ja teenuste vaba liikumise takistuste kõrvaldamine liikmesriikide vahel.

(2) Euroopa Kohus tõdes Cowani ([4]) kohtuasjas, et kui ühenduse õigus tagab füüsilisele isikule vabaduse minna teise liikmesriiki, tuleneb selle isiku kaitse kahju eest kõnealuses liikmesriigis seal elavate kodanike ja isikutega samadel alustel otseselt nimetatud liikumisvabadusest. Kuriteoohvritele hüvitise maksmist hõlbustavad meetmed peaksid moodustama selle eesmärgi realiseerimise osa.

(3) Euroopa Ülemkogu esitas oma Tampere kohtumisel 15. ja 16. oktoobril 1999 üleskutse kuriteoohvrite kaitse miinimumstandardite koostamiseks, eelkõige seoses õiguskaitse kättesaadavusega kuriteoohvritele ja nende õigusega kahjude, sealhulgas kohtukulude, hüvitamisele.

(4) Euroopa Ülemkogu esitas oma 25. ja 26. märtsi 2004. aasta Brüsseli istungil tehtud deklaratsioonis terrorismi vastu võitlemise kohta üleskutse käesoleva direktiivi vastuvõtmiseks enne 1. maid 2004.

(5) 15. märtsil 2001 võttis nõukogu vastu raamotsuse 2001/220/JSK ohvrite seisundi kohta kriminaalmenetluses. ([5]) Käesolev otsus, mille aluseks on Euroopa Liidu lepingu VI jaotis, lubab kuriteoohvritel nõuda õiguserikkujalt kriminaalmenetluse käigus hüvitist.

(6) Euroopa Liidu kuriteoohvritel peaks olema õigus õiglasele ja asjakohasele hüvitisele neile osaks langenud kahju eest olenemata sellest, kus Euroopa Ühenduse piires kuritegu toime pandi.

(7) Käesoleva direktiiviga luuakse koostöösüsteem, et hõlbustada kuriteoohvritele hüvitise kättesaadavust piiriülestel juhtudel, mis peaks toimima liikmesriikide territooriumil sooritatud tahtlike vägivallakuritegude ohvrite hüvitisskeemide alusel. Seepärast tuleks kõigis liikmesriikides kehtestada hüvitamismehhanism.

(8) Enamik liikmesriike on sellised hüvitisskeemid juba loonud, mõned neist seoses oma vägivaldsete kuritegude ohvrite hüvitisi käsitlevast 24. novembri 1983. aasta Euroopa konventsioonist tulenevate kohustuste täitmisega.

(9) Kuna käesolevas direktiivis sisalduvad meetmed on vajalikud ühenduse eesmärkide saavutamiseks ning asutamislepingus ei ole ette nähtud muid volitusi kui käesoleva direktiivi vastuvõtmise volitused selle artiklis 308, tuleks kohaldada nimetatud artiklit.

(10) Kuriteoohvritel ei õnnestu sageli õiguserikkujalt hüvitist saada, kuna õiguserikkujal võivad puududa vajalikud vahendid kahju käsitleva kohtuotsuse täitmiseks või seetõttu, et õiguserikkujat ei suudeta kindlaks teha või kohtu alla anda.

(11) Liikmesriikide asutuste vahel tuleb sisse seada koostöösüsteem, et hõlbustada hüvitise kättesaadavust juhtudel, mille puhul kuritegu sooritati ohvri elukohaliikmesriigist erinevas liikmesriigis.

(12) Käesolev süsteem peaks tagama, et kuriteoohvrid saavad alati pöörduda oma elukohaliikmesriigi asutuse poole, ning peaks lihtsustama piiriülestel juhtudel esinevaid praktilisi ja keelelisi probleeme.

(13) Süsteem peaks sisaldama sätteid, mis on vajalikud võimaldamaks kuriteoohvril leida taotluse esitamiseks vajalikku teavet ning võimaldamaks tõhusat koostööd asjaomaste asutuste vahel.

(14) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartas ühenduse õiguse üldprintsiipidena kinnitatud põhimõtteid.

([1]) ELT C 45 E, 25.2.2003, lk 69.
([2]) Arvamus on esitatud 23. oktoobril 2003 (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).
([3]) ELT C 95, 23.4.2003, lk 40.
([4]) Kohtuasi 186/87, Euroopa Kohtu lahendid 1989, lk 195.
([5]) EÜT L 82, 22.3.2001, lk 1.

(15) Kuna liikmesriigid ei saa täielikult täita eesmärki, milleks on hõlbustada kuriteoohvrite juurdepääsu hüvitisele piiriülestel juhtudel, ning seetõttu on eesmärk meetme ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutatav ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Nimetatud artikliga sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(16) Direktiivi rakendamiseks vajalikud meetmed tuleks vastu võtta vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusele 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlus, [1]

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

HÜVITISE KÄTTESAADAVUS PIIRIÜLESTEL JUHTUDEL

Artikkel 1

Elukohaliikmesriigis taotluse esitamise õigus

Liikmesriigid tagavad, et kui tahtlik vägivallakuritegu on toime pandud muus liikmesriigis kui see, kus hüvitise taotleja alaliselt elab, on taotlejal õigus esitada taotlus asutusele või mõnele muule organile viimatimainitud liikmesriigis.

Artikkel 2

Vastutus hüvitise maksmise eest

Hüvitist maksab selle liikmesriigi pädev asutus, mille territooriumil kuritegu toime pandi.

Artikkel 3

Vastutavad asutused ja haldusmenetlus

1. Liikmesriigid moodustavad või määravad ühe või mitu asutust või muud organit, edaspidi abistav(ad) asutus(ed), kes vastutavad artikli 1 kohaldamise eest.

2. Liikmesriigid moodustavad või määravad ühe või mitu asutust või muud organit, kes vastutavad hüvitisetaotluste üle otsustamise eest, edaspidi otsustav(ad) asutus(ed).

3. Liikmesriigid püüavad hoida hüvitise taotlejalt nõutavaid haldusformaalsusi minimaalsel tasemel.

Artikkel 4

Teave potentsiaalsetele taotlejatele

Liikmesriigid tagavad, et potentsiaalsel hüvitise taotlejal on liikmesriikide poolt asjakohaseks peetaval viisil juurdepääs vajalikule teabele hüvitise taotlemise võimaluste kohta.

Artikkel 5

Taotlejale osutatav abi

1. Abistav asutus varustab taotlejat artiklis 4 osutatud teabe ja vajalike taotluse vormidega vastavalt artikli 13 lõike 2 kohaselt koostatud käsiraamatule.

2. Abistav asutus varustab taotlejat tema palvel üldiste juhiste ja teabega taotluse täitmise ja võimaliku nõutava täiendava dokumentatsiooni kohta.

3. Abistav asutus ei tegele taotluse hindamisega.

Artikkel 6

Taotluste edastamine

1. Abistav asutus edastab taotluse ja võimaliku täiendava dokumentatsiooni võimalikult kiiresti otsustavale asutusele.

2. Abistav asutus edastab taotluse artiklis 14 osutatud standardvormi kasutades.

3. Taotluse ja võimaliku täiendava dokumentatsiooni keel määratakse kindlaks artikli 11 lõikes 1 sätestatud korras.

Artikkel 7

Taotluste vastuvõtmine

Artikli 6 kohaselt edastatud taotluse vastuvõtmisel saadab otsustav asutus abistavale asutusele ja taotlejale võimalikult kiiresti järgmise teabe:

a) asja käsitlemise eest vastutav kontaktisik või osakond;

b) taotluse kättesaamise kinnitus;

c) võimaluse korral märge taotluse suhtes otsuse tegemise umbkaudse tähtaja kohta.

[1] EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23.

Artikkel 8

Täiendava teabe taotlused

Abistav asutus annab taotlejale vajaduse korral üldisi juhiseid otsustava asutuse võimalike lisateabenõuete täitmiseks.

Abistav asutus edastab need taotleja palvel võimalikult kiiresti otse otsustavale asutusele, lisades vajaduse korral võimaliku edastatud täiendava dokumentatsiooni loetelu.

Artikkel 9

Taotleja ärakuulamine

1. Kui otsustav asutus otsustab kooskõlas oma liikmesriigi õigusega kuulata ära taotleja või mõni muu isik, näiteks tunnistaja või ekspert, võib ta pöörduda abistava asutuse poole, et korraldada:

a) isiku(te) otsene ärakuulamine otsustava asutuse poolt kooskõlas selle liikmesriigi õigusega eelkõige telefoni- või videokonverentsi teel; või

b) isiku(te) ärakuulamine selle liikmesriigi õiguse kohaselt abistava asutuse poolt, kes seejärel edastab ärakuulamise protokolli otsustavale asutusele.

2. Otsene ärakuulamine lõike 1 punkti a kohaselt võib toimuda üksnes koostöös abistava asutusega ja vabatahtlikkuse alusel, ilma et otsustav asutus võiks rakendada sunnimeetmeid.

Artikkel 10

Otsusest teatamine

Otsustav asutus saadab otsuse hüvitise taotluse kohta artiklis 14 osutatud standardvormi kasutades taotlejale ja abistavale asutusele võimalikult kiiresti pärast otsuse tegemist kooskõlas siseriikliku õigusega.

Artikkel 11

Muud sätted

1. Asutuste vahel artiklite 6–10 kohaselt edastatud teave esitatakse:

a) teabe adressaadiks oleva asutuse liikmesriigi ametlikes keeltes või ühes selles kasutatavatest keeltest, mis vastab ühele ühenduse institutsioonide keeltest; või

b) mõnes muus ühenduse institutsioonide keeles, mille kõnealune liikmesriik on märkinud endale vastuvõetavaks; välja arvatud:

i) otsustava asutuste tehtud otsuste täistekst, kui keelte kasutamist reguleerib tema liikmesriigi õigus;

ii) ärast ärakuulamist vastavalt artikli 9 lõike 1 punktile b koostatud aruanded, milles keelte kasutamise määrab kindlaks abistav asutus vastavalt nõudele, et see peab vastama ühenduse institutsioonide ühele keelele.

2. Abistava asutuse artiklite 1–10 kohaselt osutatud teenused ei anna alust nõuda taotlejalt või otsustavalt asutuselt teenustasude või kulude hüvitamist.

3. Taotluse vormid ja muud artiklite 6–10 kohaselt edastatud dokumendid vabastatakse õigsuse tõendamisest ja samaväärsetest formaalsustest.

II PEATÜKK

SISERIIKLIKUD HÜVITISSKEEMID

Artikkel 12

1. Käesoleva direktiiviga koostatud eeskirjad hüvitise kättesaadavuse kohta piiriülestel juhtudel toimivad vastavalt liikmesriikide hüvitisskeemidele, mis on suunatud nende territooriumil sooritatud vägivaldsete kuritegude ohvritele.

2. Kõik liikmesriigid tagavad, et nende siseriiklikes eeskirjades nähakse ette nende territooriumil sooritatud tahtlike vägivallakuritegude ohvrite hüvitisskeem, mis tagab ohvritele õiglase ja asjakohase hüvitise.

III PEATÜKK

RAKENDUSSÄTTED

Artikkel 13

Komisjonile saadetav teave ja käsiraamat

1. Liikmesriigid saadavad komisjonile hiljemalt 1. juuliks 2005 üksikasjalikud andmed järgmise kohta:

a) artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt loodud või määratud asutuste loetelu, sealhulgas vajaduse korral teave nende asutuste eripädevuse ja tööpiirkonna kohta;

b) artikli 11 lõike 1 punktis a osutatud keel(ed), mis on asutustele vastuvõetavad artiklite 6–10 kohaldamisel, ning muu(d) ametlik(ud) keel(ed) peale oma keele, mis on vastuvõetav(ad) taotluste esitamisel kooskõlas artikli 11 lõike 1 punktiga b.

c) artikli 4 kohaselt sätestatud teave;

d) hüvitise taotlemise vormid;

Liikmesriigid teatavad komisjonile kõikidest hilisematest muudatustest kõnealuses teabes.

2. Koostöös liikmesriikidega koostab ja avaldab komisjon internetis käsiraamatu, mis sisaldab liikmesriikide lõike 1 alusel esitatud teavet. Komisjon vastutab käsiraamatu vajalike tõlgete korraldamise eest.

Artikkel 14

Taotluste ja otsuste edastamise standardvorm

Hiljemalt 31. oktoobriks 2005 koostatakse standardvormid taotluste ja otsuste edastamiseks artikli 15 lõikes 2 osutatud korras.

Artikkel 15

Komitee

1. Komisjoni abistab komitee.

2. Kui viidatakse käesolevale lõikele, kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 3 ja 7.

3. Komitee võtab vastu oma töökorra.

Artikkel 16

Kesksed kontaktpunktid

Liikmesriigid määravad keskse kontaktpunkti järgmisel otstarbel:

a) abi osutamiseks artikli 13 lõike 2 rakendamisel;

b) tiheda koostöö ja teabevahetuse edendamiseks abistavate ja otsuseid tegevate asutuste vahel liikmesriikides ja

c) abi osutamiseks ja lahenduste otsimiseks võimalikele artiklite 1–10 kohaldamisel ilmnevatele raskustele.

Kontaktpunkt tuleb korrapäraselt kokku.

Artikkel 17

Soodsamad sätted

Käesolev direktiiv ei välista liikmesriikide järgmist tegevust, kuivõrd vastavad sätted on kooskõlas käesoleva direktiiviga:

a) soodsamate sätete kehtestamine või säilitamine kuriteoohvrite või muude kuritegevusest puudutatud isikute huvides;

b) sätete kehtestamine või säilitamine väljaspool nende territooriumi sooritatud kuritegude ohvritele või muudele kõnealustest kuritegudest puudutatud isikutele hüvitise maksmiseks vastavalt tingimustele, mille liikmesriigid võivad selle eesmärgi saavutamiseks määratleda.

Artikkel 18

Rakendamine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 1. jaanuaril 2006, välja arvatud artikli 12 lõige 2, mille täitmise kuupäev on 1. juuli 2005. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.

2. Liikmesriigid võivad sätestada, et käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikke meetmeid kohaldatakse üksnes taotlejate suhtes, kellele osaks saanud kahju tuleneb pärast 30. juunit 2005 sooritatud kuritegudest.

3. Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

4. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende vastuvõetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 19

Kontrollimine

Komisjon esitab hiljemalt 1. jaanuariks 2009 Euroopa Parlamendile, nõukogule ja Euroopa majandus- ja sotsiaalkomiteele aruande käesoleva direktiivi rakendamise kohta.

Artikkel 20

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamise päeva *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 21

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Luxembourg, 29. aprill 2004

Nõukogu nimel

eesistuja

M. McDOWELL